

KOLIKOR ZNAŠ...

Na lanskem orientacijskem republiškem tekmovanju za mladinsko prvenstvo pri Celjski koči je bila tudi ekipa kranjskih mladink. Takoj v začetku jih je pozdravila huda nevihta. Zatem pa se je še megla sesedla tako nizko, da iz sadovnjakov in vinogradov niso videle ped pred nosom. Vlasta se je nenadoma izgubila. Ostale tri so zaman ugibale kam in iskale njeno sled. Bile so brez kompasa, brez zemljevida – brez vsakih pripomočkov v neznanem kraju. Kmet jim je ponujal breskve in grozdja, one pa so imele slabo vest in so se premočene vrnile nazaj v kočo. Na veliko presenečenje pa so tam našle tudi Vlasto. Zaskrbljena za svoje tovarišice se je bila vrnila in spraševala o njih. A tekmovanje? Bilo je že zamujeno. Toda ob splošnih spretnostih so tudi zgolj s testi, s teoretičnim znanjem vendar dosegle peto mesto. Niso bile zadnje, čeprav so se jim zatem v Kranju smejali. Kolikor znaš...

KEMIJA IN JOTA

Na smučarskem tečaju za srednješolce to zimo na Krvavcu so za kuharja določili šegavega Franceljna. Šlo je vse prav in v zadovoljstvo mladih smučarjev, dokler je bila polna shramba. Za zadnji dan pa ni bilo več ne mesa, ne makaronov, ne riža... Le nekaj fižola, zelja in krompirja je še bilo. Zmenili so se za joto. Nikdar je ni kahal, vendar se je ni ustrašil. Pri glavnem kuharju v bližnjem domu je dobil splošno navodilo in se je lotil kuhe. Ko je olupil krompir in ga kahal med zeljem, je bil vse bolj razočaran in zaskrbljen. Krompir je postajal vedno trši. Kot kamen! Ko se zaradi lačnih smučarjev ni smel več zamujati s kosilom, je lepo povedal: »Sedite k oknu, da boste lahko krompir ven metali.« Prisodili so mu cvek iz kemije, ker ni poznal lastnosti škroba in kisline.

BRATSTVO OB POLENTI

Lani so peljali večjo skupino sovrstnikov – mladincev iz pobratenega mesta tudi v hribe – na Kališče. Da bi francoske goste seznanili tudi z našimi jedili, so za kosilo pripravili polento. To je bilo truda in smeha, preden so gostom uspeli dopovedati, kakšna jed je to in kako se napravi. Robi, Marko, Simčič in drugi naši so bili v zadregi. Potem so se sprijaznili, se znova bratili in zbijali šale. Ko so gostje pojedli, so

želeli namesto slaščic še kako našo specialiteto – pesem. Naši so se znašli s »Terezinko«, »Pod Poncami« itd. Francozi pa po svoje. Njihov vodja je zatem pravil, da še v nobeni dvorani in na nobeni prireditvi ni spoznal toliko podrobnosti in doživel toliko prisrčnosti kot takrat na Kališču.

VIK IN KRIK ZASTONJ

Dvanajstletni Janez Zupanc iz Preddvora si je izmed toliko dogodkov in doživetij v hribih najbolj zapomnil prvi vzpon na Triglav. Imeli so smolo. Prav pod vrhom jih je zajelo neurje. Treskalo je in grmelo, naliv pa se je spremenil v snežni metež. Kako pride prav Aljažev stolp! Vendar ga to ni prestrašilo. Celo ponosen je bil, da je lahko doživel nekaj takega, da je v praksi spoznal tisto, kar se je prej le učil, slišal. Marjan iz Preddvora pa je imel sošolcem povedati pretresljivo zgodbo s poti na bližnje Kališče oziroma na Storžič. Nenadoma so zapazili blizu velikega orla, ki je nosil v kljunu mladega zajčka. To so vsi trdili in zagnali velik vik in krik, da bi rešili ubogo žrtev. Nič ni pomagalo! Orel je v velikih krogih zajadral nad dolino in se zatem usmeril proti svojemu skalnatemu bivališču na drugi strani.

MLADINSKI ODSEK PD KRANJ

Marija Brudar

Leta 1957 je rojstno leto mladinskega odseka PD Kranj. Do tedaj se je mladina vključevala v različne dejavnosti drugih odsekov in društva kot celote. Pionirskega dela se je lotil dijak tekstilne srednje šole Herman Breznik. Za planine je navdušil mladino svoje šole, dijaškega doma in drugih kranjskih šol. Organiziral je številne izlete, delovne akcije in množične pohode. Nepozaben jim je ostal izlet v bolnico Franjo. Znal je pritegniti tudi odrasle planince, člane Zveze borcev, mladinski komite in vojsko. V tesni povezavi vseh sodelujočih je bila moč odseka.

Leta 1956 je Herman odšel iz Kranja in delo je zaspalo, a le do leta 1961, ko je odsek znova

zaživel. Zbral ga je Emil Močivnik, uslužbenec notranje uprave. Baval se je predvsem z mladinsko kriminalistiko in je hotel mladini vzgojno pomagati tako, da bi ji čimbolj približal planinsko dejavnost. Zbral je zastopnike nekaterih kranjskih šol, nekaj pedagogov in učence višjih razredov osemletk in nekaterih srednjih šol. Osnovna dolžnost teh planincev je bila, da so na svojih šolah pobirali članarino in prijave za nove člane, da so propagirali planinsko organizacijo in udeležbo na izletih, ki jih je prirejal mladinski odsek. Imeli pa so premalo vodnikov, ki bi pomagali na izletih. Rešitev so našli v seminarju za mladinske vodnike v januarju 1961 na Krvavcu.

Poleg izletov v sredogorski in visokogorski svet je odsek pripravljajl predavanja z barvnimi diapozitivi in z njimi prikazoval domače in tuje gore. Dobili so nekaj aktivnih alpinistov, ki so svoje znanje radi posredovali mlajšim. S temi predavanji so v mladini budili zanimanje za gore, zato je na nekaterih šolah število članov zelo naraslo. Odsek je potreboval nove sodelavce in jih tudi dobil. Sestajali so se vsak ponedeljek. Udeleževali so se masovnih akcij: pohoda ob žici okupirane Ljubljane, štafete mladosti, kurjenja kresov ob dnevu mladosti. Zagoreli so od Jošta, Šmarne gore, Lovrenca, Jakoba in Kališča do Krvavca. Na dan mladosti je 50 pionirjev-planincev sodelovalo v paradi mladosti.

Upravni odbor društva je odseku prisodil nekaj finančnih sredstev. Za ta denar so nabavili 10 parov smuč, šotor, nahrbtnike, sanitetne torbice in fotoaparate. Smučiči smo kasneje prodali mlajšim planincem, ko smo videli, da nekateri niso imeli pravičnega odnosa do izposojene imovine.

Leto 1962 je prineslo precej sprememb v odboru mladinskega odseka. Prva naloga v tem letu je bila, da odsek razširi planinsko dejavnost tudi v delovne kolektive. Ustanovili so planinske sekcije v vseh tovarnah, ki so se kasneje obdržale le v Tiskanini, Iskri, Planiki in Elektrarni. V odseku sta delala dva pododborna: mladinski in pionirski. Največja akcija leta je bil masovni dvodnevni pohod mladih planincev po poteh IX. korpusa. Mladini so pomagali pri izvedbi tudi starejši planinci, člani upravnega odbora, Zveza borcev in vojska. Skupno je bilo na pohodu 200 ljudi. Izlet je kljub naporom uspel zaradi tesnega sodelovanja organizatorjev.

V mladinski odsek sem prišla jeseni 1962 po naključju. Tovariš, ki je že več let aktivno delal z mladino, je odhajal k vojakom in mi naročil: »Pojdi včasih namesto mene na planinski sestanek!« Delo je bilo zame nekaj čisto novega. Dobila sem nalogo, da poiščem stik tudi s tistiimi šolami, ki še niso imele planinske skupine. Zaživele so nato še sekcije na šolah v Cerkljah, Preddvoru, Predosljah, Šenčurju in na šoli France Prešeren v Kranju. Od prejšnjih sekcij so ostale aktivne osnovne šole: Goriče, kemijske šole Lucijan Seljak, Stane Žagar, s presledki tudi šola Simon Jenko, vajenski in dijaški dom, od srednjih šol pa tekstilna, ekonomska, administrativna

in poklicna šola v Iskri. V srednjih šolah nismo mogli dobiti prosvetnih delavcev, ki bi sekcijo načrtno vodili. Zvezo z odsekom so vzdrževali le dijaki-planinci.

Delo je bilo takole: Na šoli je pedagog, ki je prevzel planinsko dejavnost, ustanovil sekcijo, ki se je doma sestajala po potrebi, v Kranju pa je tedensko pošiljal pionirja, ki je prenašal pridobljeno znanje in načrte za izlete v svojo sekcijo. Pedagogi so prihajali na sestanke enkrat mesečno, nekateri celo redno vsak ponedeljek. Za še boljše zblizevanje med vodji sekcij smo večkrat priredili družabna srečanja v Kranju in na Šmarjetni gori.

Potrebe po vodniškem kadru so bile vedno večje. V januarju 1963 smo odšli na tridnevni seminar na Krvavec. Predavatelji so bili kranjski alpinisti, reševalci, starejši planinci in strokovnjaki za gorsko floro, vremenoslovje in geologijo. To so bili učitelji in profesorji-planinci. Po predavanjih so se mladinci urili v smučanju in praktičnem reševanju v gorah. V februarju smo vsa predavanja ponovili v društveni pisarni, jih dopolnili z diapozitivi, nato pa so mladinci opravljali izpite za mladinske vodnike in gorske stražarje. Tako smo dobili 16 mlajših vodniških pripravnikov in 10 starejših.

Rezultat načrtnega dela mladinskega odseka se je pokazal tudi v glasilu Klic z gora. Žal je izšla zaradi tehničnih in finančnih težav le ena številka.

Po občnem zboru v letu 1963 je načelnik Emil Močivnik oddal svojo funkcijo in se poslovil, ker je odhajal na novo službeno dolžnost. Nadomestil ga je Jože Skubic. Tudi ta se je odselil še isto leto. Prevzeti sem morala odsek. V začetku je kazalo slabo. Prišlo je med nas nekaj izkušenih planincev, alpinistov, gorskih reševalcev, gorskih vodnikov in stražarjev. Veliko pomoč nam je nudila postaja GRS, ki je najbolje razumela pomen mladega kadra. Naš glavni mentor je bil Roman Herlec, ki nas je spodbujal, da smo vse naše ponedeljkove sestanke obogatili s planinskimi predavanji, s snovjo, ki jo mora obvladati mladinski vodnik. Menili smo, da je premalo, če kandidat posluša na seminarju predavanje, sam pa nima nikakršne literature za gradivo, ki mu ga posreduje predavatelj in potem brez poglobitve opravlja formalni izpit za mladinskega vodnika. Zato smo si napravili načrt predavanj, pridobili predavatelje iz Kranja, Jesenic in Ljubljane. Literaturu smo dobili le za prvo pomoč, zgovodino planinstva, zaščiteno floro in orientacijo. Nekatero teme smo večkrat ponavljali, zlasti prvo pomoč in zaščiteno floro, ker smo imeli zanjo dobre diapozitive in strokovnjake. Vaje iz orientacije so bile najbolj aktualne pred orientacijskimi pohodi. Prvi pokal, ki so ga dobili pionirji na Jančah, je bil za naše najmlajše planince velika vzpodbuda in tudi doživetje, saj so takrat z veliko voljo ob hudem naliivu našli vse kontrolne točke.

Dvakrat smo še doma opravljali izpite za mladinske vodnike in gorske stražarje. Nato smo se priključili programu planinske šole, ki jo je organizirala mladinska komisija.

Naši mladinci so odšli poleti taborit v Trento. Tam je čez noč zrasla šotorska vasica na ravnici ob Soči pod Kuklo. Mnogi turisti so se ustavili ob cesti nad nami in se ozrli na modro-rdeče-zeleno naselje ter se vprašali: »Kdo je tam doli? Od kod so prišli, kaj delajo?« Ko so zvedeli, kaj stoglava mladež iz vseh koncev Slovenije posluša o gorah in kako se potem vzpenja na najlepše vrhove nad Trento, so jo blagrovali. Dvanajst nas je bilo iz Kranja takrat med njimi. Vtisi so bili nepozabni. Prvi vzpon na Bavški Grintovec, sestop preko Kriških podov do Pogačnikovega doma in v Trento, vzpon na Jalovec – to so bile le priprave za pristop na streho domovine – na Triglav. Mnogi smo ga doživeli prvokrat, zato naj ga opišem malo obširneje.

Komaj se je zdanilo, se je oglasila budnica. Nahrbtniki so bili pripravljene že prejšnji dan. Umivanje v Soči je bilo ekspresno. Nadvse pridna kuharica je imela že pripravljen izdaten zajtrk. Zbor. Vodja Vid Mesarič je še enkrat pregledal opremo, nato smo krenili. Zadnjiško dolino smo hitro skrajševali, saj nam je bila že domača. Pred začetkom vzpona smo se malo ustavili, nato pa se razvrstili v urejeno kolono. Močnejši in izkušeni vodniki so stopili med šibkejše. Najmlajše Primorke so bile na čelu s svojim vodnikom Brankom. Drugi smo jim sledili v enakomernem tempu. Nobenega prehitovanja nismo dovolili. Brez postanka smo tako prišli do kočice na Doliču. Prečkali smo nekaj snežišč, nato pa se je začel slovesni del poti, vzpon ob klinih in žicah. Oglasilo se je strogo povelje: »Brez besede bomo prišli vsi na vrh.« Nekateri so malo začudeno pogledali, a so kmalu spoznali, da je tih vzpon nujen. »Triglavska roža – kozorogove kaplje krvi«, so šepnile nekatere ustnice. Skromna, sinja neboglasnica je razveselila vsako oko.

Še nekaj oprimkov in cilj je bil pred nami. Aljažev stolp, mogočen in kljubujoč, nas je sprejel. Gneča okoli njega je bila precejšnja. Sonce je grelo, vetra skoro ni bilo. Še krst z debelimi vrvmi po hrbtih vseh novincev, nekaj fotografskih posnetkov in spustili smo se preko Malega Triglava h Kredarici.

Pred domom so se gnetli gostje in začudeno opazovali stoglavo brigado, ki se jim je bližala. Uprava se nas je ustrašila. Čaja nam niso mogli skuhati, zato smo se kaj hitro odločili, da se preko Planike vrnemo k našim nahrbtnikom in gostoljubnemu Doliču.

Tam nas je zavila gosta megla. Gospodinja je napovedala dež. Prenočišča nismo dobili, zato smo se odločili za povratek v Trento. Zadnjica nas je objela s temo. Ko so baterije dogorele, smo cesto le slutili. V taboru je zadišalo po okrepcilni juhi. Noč je bila spokojna, brez smrčanja. Kdo bi ga pa slišal po tako polnem dnevu? Le podplati so kar sami pogledali izpod odeje in se hladili, dokler jih ni ovlažila jutranja rosa.

Tudi drugo leto so odšli v Trento naši mladinci. V naslednjih letih so opravljali letni del tečaja za mlade vodnike v Vratih, zimski del pa na Vršču.

Mnogi mladi vodniki so se aktivno vključevali med alpiniste in od teh so le nekateri ostali zvesti mladinskemu odseku. Sodelovanje s sekcijami v osnovnih šolah se je poglobljalo, izgubljali pa smo srednje šole in delovne kolektive. Tam nismo mogli več dobiti zastopnikov, ki bi se z odsekom redno povezovali. V nekaterih mladinskih aktivnih na vasi so zaživele planinske skupine, a so bile v svoji dejavnosti kratkotrajne.

Začeli smo iskati nove delovne oblike. Rešitev je bila v organizaciji planinskih šol v vseh naših sekcijah, ki so se zadnja leta osamosvojile. To vprašanje je začel reševati novi odbor mladinskega odseka v letu 1966. Mladinski odsek je dobil zelo močno oporo v novem upravnem odboru PD. Izdelal je tekmovalni program pod naslovom: »Mladina in gore«, ki je razgibal sekcije v vseh oblikah planinskega udejstvovanja. Osrednja prireditel v Kranju, lani 11. 5., je pokazala, da so vrste planinske mladine že močne in da je zanimanje za gore v naših osnovnih šolah veliko. Knjižne nagrade, ki so jih sekcije dobile od upravnega odbora ob koncu tekmovanja na Šenturški gori, so dale osnovo planinskim knjižnicam na šolah.

Povečalo se je število skupin, ki so se vadile v orientaciji, zato smo lahko sodelovali v orientacijskih pohodih na Gorenjskem in drugod v Sloveniji.

V Kranju smo začeli uvajati proste sobote tudi v šolah. To dejstvo je sprožilo veliko vprašanje, kako bi pomagali obvarovati mladino pred brezcilnim postopanjem ob teh dneh. Planinska organizacija je poiskala zvezo z zavodom za pedagoško službo in sestavila program izletov ob prostih sobotah in tudi v počitnicah. Spoznali smo, da izleti ob sobotah uspejo. Morajo pa imeti mikaven cilj, ne predrag, vodja mora mladino navdušiti, izletu mora dati tudi vsebino. Pripravljene enodnevnih izletov v počitnicah pa so propadli, ker pedagog takrat nima več tako živega kontakta z mladim človekom. Golo obvestilo, lepak, je prešibka reklama. Planinski program bi bilo potrebno posredovati staršem preko zveze prijateljev mladine in na roditeljskih sestankih. Staršem je treba prikazati vrednost gibanja na svežem zraku in tudi druge prednosti planinske vzgoje. Mestni otrok je precej zahteven. Povsod išče priložnost, da bi zapravljaj. Po izletu je bilanca neprijetna, če je v družini več otrok. Zato je vzgoja k skromnosti potrebna.

Letos smo tekmovanje med sekcijami obnovili. Odsek je dobil novo vodstvo. Združuje mladince, vodniški pododsek in šolski odbor. Tega sestavljajo pedagogi – vodje sekcij. Prva naloga novega odbora je, da utrdi povezavo med sekcijami in da pridobiva nove, zlasti na poklicnih in srednjih šolah ter v delovnih kolektivih.

Odsek se je povezal tudi z mladinskim komitejem, ki je že sodeloval pri nekaterih naših akcijah. Tega stika smo veseli in pričakujemo, da bomo ob njem lahko še uspevali.